

Avstrija je prejela vse mirovne pogoje.

redvojni dolg razdeljen med vse nove države; vojni dolg ostane Avstriji. Armada znižana na 30.000 mož. Vse trgovske ladje so izgubljene.

Avstrija morda dobi kolonijo na račun Portugalske; velik protest.

AMERIŠKA MIROVNA DELEGACIJA SE JE RAZŠLA.

Pariz, 21. jul. — Zavezniki so razdelili med vse nove države avstrijskim delegatom gospod. finančne in odškodninske pogoje. Avstrija ima 16 dni časa odgovor. Pogoji določajo, da se avstrijske ladje na razpolago so dano, da izmenjajo vojne ladje in star denar, ki kroži na avstrijski teritoriji. Zavezniki imajo vse trgovske in ribiške ladje bivše monarhije in 20% brove na rekah. Avstrija mora v treh mesecih tisoč glav iz Avstrije, Srbiji in Rumuniji.

ITALIJANSKA BURŽO-AZIJA SE OBOROŽUJE.

50.000 buržojev se je pripravilo proti mednarodni protestni stavki.

RUSI PORAZILI FINCE.

Rim, 20. jul. — Okrog 50.000 državljanov se je organiziralo in oborožilo proti mednarodni generalni stavki, ki se vrši jutri v šestih ali sedmih državah zapadne Evrope. Organizirani trgovci in posestniki so dobili na svojo stran večje število odpuščenih vojakov, ki so pripravljeni prijeti za orožje proti delavcem.

Stockholm, 20. jul. — "Social Demokraten" je prejel poročilo, da so vojna korrespondenti v Helsinkih, da je južna finska armada popolnoma poražena v boju z boljševiki, dočim se je severna finska armada rešila s tem, da se je naglo umaknila. Ruske sovetske čete so zajele velik plen v to-povih in strelivu. Finska vlada mrzlično zbira prostovoljce, ki dnevno odhajajo na fronto. V pri-stanišču Helsingfors se nahaja ameriški parnik, ki je privedel deset "tenkov" in večjo zalogo municije za Fince, toda vsled strajka pristaniščnih delavcev ne morejo izločiti materiala na suho.

London, 19. jul. — Angleški vojni minister Churchill je izjavil v petek na banketu britsko-ruskega kluba, da prva dolžnost lige narodov je, da potlači ruske boljševike. Churchill je zagovarjal oboroženo intervencijo v Rusiji in obžaloval je, ker zavezniki niso poslali velike armade tja. Končno je rekel, da pride v Rusiji velika izprememba v štirinajstih dneh, toda povedal ni, kakšna bo ta izprememba.

GENERALNA EVROPSKA STAVKA V PRID RUSIJE.

Glavstvo sedmih ali osmih držav je stopilo danes v 24urno protestno stavko.

PROLETARIJAT HOČE POKAZATI SVOJO MOČ.

London, 20. jul. — Delavstvo vezniških, centralnih in nevalnih držav prične jutri zgodaj z generalno stavko oziroma z organiziranimi manifestacijami, s katerimi hoče pokazati svojo solidarnost z delavstvom Rusije. Stavka je naperjena proti zavezniški intervenciji v Rusiji in Ogrski, a obenem je manifestacija za demobiliziranje oboroženih in prizadetih držav.

Pariz, 20. jul. — Na parniku, ki je v soboto privedel ameriške čete iz Francije, je bil tudi prostak pete divizije, ki je na fronti ubil svojega majorja. Vojno sodišče ga je obsodilo na 50 let ječe.

Male Azija pod kontrolo generala Allenbyja.

Pariz. — Medzavezniki svet je zaključil, da britiški general Allenby prevzame kontrolo nad vsemi okupiranimi deli v Mali Aziji in angleške, francoske, grške in italijanske čete pridejo pod njegovo poveljstvo. Na ta način prenehajo konflikti med Italijani in Grki v okolišju Smirne.

JUGOSLOVANSKO-ITALIJANSKO VPRAŠANJE JE ŽE REŠENO?

Jugoslovanski informacijski biro v New Yorku poroča, da je italijanski generalni konzul v New Yorku dejal pred uradniki "Austro-Americane", da so italijanski konzuli v Ameriki prejeli navodilo iz Rima, da naj ustavijo izdajanje potnih listov za Reko, Dalmacijo, dalmatinske otoke in na vzhodno Istro, kajti upanja ni več, da bi Italija dobila te kraje. Iz tega je sklepati, da je jadransko vprašanje ne nekak način že rešeno.

DELAVSKO GIBANJE V NEMČIJI IN ANGLIJI.

170.000 angleških rudarjev v stavki; štrajk kmetov in te-žnikov na Nemčiji.

NOSKE PODPIRA JUNKERJE.

London, 20. jul. — V angleških trgovskih krogih je zavladala velika potrtost in največji optimisti priznavajo, da socialna kriza ne more več dolgo izostati. Na železnice se pojavlja stavka in rudarji odlagajo orodje; samo v Yorkshiru je 150.000 rudarjev na štrajku, ne da bi bili prej glasovali zanj, kakor je bila vselej navada v angleških organizacijah; 17.000 rudarjev štrajka v Walesu in 1300 v Kentu. Na južnem Škotskem so rudarji glasovali za stavko, ko so delodajalci odločili dva njihova člana.

Berlin, 20. jul. — Večinski socialisti so na svojem letnem zboru v Weimaru pred nekaj tedni slovesno izjavili, da prekega voda v Nemčiji ne bo več, izvzemši če bi zahtevale krajevne oblasti v sporazumu z njihovo stranjo. To je bil njihov odgovor na protest neodvisnih socialistov, ki so obtožili scheideemannove militaristične brutalnosti.

Zdaj je vlada zopet razglasila preki sod v Pomeraniji zaradi štrajka kmetov in težnikov in ve-ziški socialisti priznavajo, da se je to zgodilo brez "sporazuma" z njimi in brez zahteve krajevnih oblasti. "Vorwaerts", glasilo večineev, se prvič po revoluciji strinja s "Freiheitom", glasilom neodvisnih socialistov, da je vlada pogazila vse obljube in podprla zemljiški junkerje v Pomeraniji. Zemljiški baroni v Pomeraniji so se dobro organizirali in zavrgli so vse zahteve dinarjev, češ, da njih ne briga, kaj dela ostala Nemčija in da oni hočejo biti "gospodarji na svojih tleh." Stavka težnikov je izzvala velike simpatije po vsej demokratični Nemčiji. Prvič po revoluciji so večinski in neodvisni socialisti skupno nastopili proti junkerjem in vladi in podprli so štrajkarje, ki morajo zmagati.

MEŠETAR SE JE POSLOVIL BREZ SLOVESA.

Chicago, Ill. — E. E. Siller, mešetar z različnimi vrednostnimi papirji, je izginil. Iše ga policija, ker bi Theodor Brett rad izvedel, kam je izginilo devet tisoč dolarjev, ki jih je imel naloženih v delnicah kekega filma.

Brett mu je dal delnice, toda od mešetarja ni dobil denarja ne denarja.

Bela Kun še ni padel.

Pariz, 20. jul. — Korespondent Havašove agenture javlja iz Budapešte, da je Bela Kun dejal več-raj v svojem govoru pred centralnim odborom ogrskih sovjetov, da je diktatura proletarijata v veliki krizi, toda izrekel je upanje da revolucionarno gibanje v drugih državah ne bo dopustilo, da bi zavezniški zadavili proletarsko republiko.

(V petek je bilo poročano, da je Bela Kun odstopil in da so zmerni socialisti nadomestili komuniste v Budapešti.)

GOZDNI POŽARI UGROŽAJO MESTA NA ZAPADU.

V treh državah so izbruhnili požari, ki so naredili ogromno škodo.

OGNJA NE MOREJO USTAVITI.

Missoula, Mont. — Gozdni požari ogrožajo dve mesti na zapadu. Mesti Albert in St. Regis sta obkoljeni od gozdnih požarov. Tako poročajo uradniki gozdarskega urada.

Boise, Idaho. — Iz Cascade, Haileyja in Salmon Cityja so poslali delavce, da pomagajo gasiti silni gozdni požar, ki je uničil nad petdeset tisoč akrov šepga gozda v južnem Idaho.

Ogenj se hitro razširja v štirih distriktih. Zdi se, da je ustavljen požar na severnem skrilu, toda proti jugozapadu se širi požar in postaja velika nevarnost za borovceve gozde. Drugi gozdni požar divja v Pistolu, Sulphurju in Indian Creeku.

Ogenj si je napravil pot v Weiser in narodne parke države Idaho.

Spokane, Wash. — Gosdarski uradniki izjavljajo, da je položaj letos slabši v Idaho in Montani, kot v letu 1910, ker primanjkujejo gasilci.

Gasilci se morajo umakati pred požarom, ker jim močan veter šene plemen v obraz. Poročila nanašajo, da je gozdni požar uničil domove živinorejcev, živin-ake stajo in veliko živine. Pog-tilo je več tisoč ovc, ko se je o-gej razširil z Nigger Hilla proti Tarkiju, malemu mestu zapadno od Missoula. V dolini reke Priest sta izgorela dva domova živino-rajcev in ogenj ogroža potnajat drugih domov.

Domovi živinorejcev so tudi po-goreli pri Bronxu, severno od Sand Pointa. Ogenj se razprosti-ra prek 2.000 akrov gozda in živinorejci pridno pomagajo pri-gašenju.

Pri Steamboat Creku, severo-zapadno od Carterja, je bilo uni-čenih 400.000.000 čevljev jelkine-ga lesa, ki je vreden \$1.200.000. Gasilci primanjkujejo in go-zdarski uradniki ne morejo u-spejno nastopiti proti gozdnemu požaru. Na den tisoč gasilcev se bojuje proti požaru, toda njih mo-či niso kos tako velikemu požaru.

CESTNOŽELEŽNIŠKI USLUŽ-BENCI SO GLASOVALI ZA STAVKO.

Chicago, Ill. — Uslužbeni pri nadzorni železnici so že ob de-vehtih zvečer dokončali glasovanje o stavki. 3.501 uslužbenec je gla-sovalo za stavko, 38 pa proti. U-službeni pri cestni železnici so gla-sovali s tako ogromno večino za stavko, da ni vredno omenjati tistih par glasov, ki so bili odda-ni proti stavki.

KLAVNIŠKI DELAVCI ZA-STAVKALI.

Chicago, Ill. — V klavnicah je zastavkalo nad deset tisoč delav-cov. Delavci so izjavili, da so za-stavkali, ker je vedno policijska straža okoli klavnic, da stvar iz-gleda, da so klavniški delavci kaznenci. Organizator Kikulski je izjavil, da se delavci ne vrnejo na delo, dokler ne bodo policijs-ke straže odpoklicane.

Enake pravice za nemške otroke v Nemčiji.

Weimar, Nemčija. — Ustavo-dajna skupščina je sprejela zak-on, po katerem bodo imeli nezak-onski otroci enake pravice in priložnosti do izobrazbe in social-nih pogojev, kakor zakoniti. Po tem zakonu dobi mati nezakon-skega otroka naslov "Frau". Sprejet je tudi zakon, ki določa, da se vsi otroci, ki imajo pet ali več otrok, prejmejo pod-poro od države.

DR. KOROŠEC ZANIKA VESTI O NEMIRIH V JUGO-SLAVIJI.

Washington, 20. jul. — Tukajš-nji oficijelni informacijski biro "kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev" je večer objavil brzo-javko dr. Antona Korošca, na-mestnika ministrskega predsedni-ka v Beogradu, ki se glasi, da so vesti o napadu na osebo prestolo-naslednika Aleksandra v Zagreb-u, o civilni vojni v južni Crni Gori in o notranjih nemirih v Bos-ni neresnične. Korošec pravi, da so te vesti delo "ogrsko-avstrij-ako-bolgarske propagande."

VELIKA ODŠKODNINA NALOŽENA BOLGARSKI.

Poražena država bo morala plačati dve milijardi frankov Srbiji in Rumuniji.

MALI ZAVENIKI ZAHTEVA-JO, DA BLOKADA RUSIJE-OSTANE.

Pariz, 20. jul. — Mirovna po-godba s Bolgarsko je odložena, kajti mnoge stvari, ki se tičejo Bolgarske, se obenem tičejo Tur-čije, toda turške vprašanje mora čakati, dokler ne izjavi ameriški senat, da li Združene države sprejmejo mandat Carigrada in Armenije. — Naznanjeno pa je, da bo morala Bolgarska plačati milijardo frankov ali dve odškod-nine, ki se razdeli med Srbijo in Rumunijo; manjši del dobi tudi Grška.

Svet petih še čaka na besedo predsednika Wilsona glede na od-pravo blokade Rusije. Francosi, Čehi, Poljaki, Rumuni in celo Nemci bi radi videli, da ostanejo ruska pristanišča zaprta toliko ča-sa, dokler niso boljševiki potla-čeni. Zastopniki omenjenih držav se boje, da s odpravo blokade bo prihajajo v Rusijo orožje in stre-livo, valed česar bo vsaka na-daljšna akcija proti boljševiki Rusiji nemogoča.

IZGUBLJENEGA DEČKA SO NAŠLI V BUMI.

Fox Lake, Ill. — Šestletni Hen-ry Nutter in njegov sedemletni brat Ernest sta bila nabirata jagode. Ernest je zapustil svojega bra-ta za trenutek, da dobi požirek vode. Ko se je vrnil, ni bilo brata nikjer. Klical ga je, toda brat se ni oglasil. Napotilo se je več od-raščenih ljudi, da ga najdejo. Is-kali so ga dva dni, toda vsa trud je bil zastonj, o izgubljenem bra-tu ni bilo duha ne sluha.

Pripeljali so krvne pse, ali vse iskanje je bilo zastonj. Zgubili so upanje, da ga še kdaj najdejo. Deček ni bilo šest dni domov in mati je izgubila vsako upanje, da ga še kdaj najdejo.

Sedmi dan sta dva dečka nabi-rala zopet jagode v gozdu, ko sta slišala čudne glasove, ki so se jim zdeli, da prihajajo od nepoznane ptice. Ko sta se približala izgub-ljenemu malenkemu, sta razločno slišala, da s slabim glasom kliče: "Ernie."

Deček je bil že popolnoma ob-nemogel in je silno shujšal, ker ni družega užival kot jagode. Bil je skoraj napoln, poln ujedov od komarjev in razpraskan. Deč-ka sta odnesla malenčka do prve-ga farmarja, kjer sta mu dala mleka, da je prišel k sebi.

AMERIŠKI POSLANIK ZA JU-GOSLAVIJO.

Washington, 20. jul. — Perci-val Dodge, diplomat z večletno izkušnjost, je imenovan prvim po-slanikom Združenih držav v Jugo-slaviji. Senat je odobril imenova-nje in Dodge odpotuje kmalu v Beograd.

Buržoasna stavka v Stettinu.

London. — Buržoasija v Stet-tinu na Pomeranskem je pričela s protistavko zaradi ustavljenja prometa na železnicih po delav-cih. Prodajalnice, lekarne, javne kuhinje in bolnišnice so zaprte.

ANEKSIJA SANTUNGA RAZBURJA AENATORJE.

Opozicija se je poslužila sile o-strih besed v debati.

RAZPRAVA GLEDE SNTUN-GA POVERČA ŽIVE DEBATE V SENATU.

Washington, D. C. — Opozic-jonalci proti ligi narodov so za-voľjo priznanja Santunga pod vrhovno japonsko oblast povzo-čili sile živahno debato.

Senator Sherman iz Illinoisa je ta del v mirovni pogodbi, ki se pe-ča s Santungom, imenoval "su-perlativno izdajstvo v zgodovini modernih časov." Svaril je senat, češ, da te določbe v pogodbi po-menijo drugo vojno, ki ni daleč od nas in v kateri bo Anglija sta-la na strani Japonske.

Senat je sprejel resolucijo se-natorja Boraha. Ki apolira na predsednika Wilsona, da predlo-ži senatu protest proti izročitvi Santunga pod vrhovno oblast Ja-ponske, ki so ga podpisali držav-ni tajnik Lansing, Henry White in general Bliss.

Senator Spencer iz Missourija je predložil resolucijo, ki izrek-a obžalovanje, da se po mirovni po-godbi izročajo japonski take ob-lasti nad ljudstvom v Santungu.

Prijatelji ustave lige narodov so prišli do spoznanja, da lahko Santungska sfera odpre pot za mnoga rezerviranja pravice.

782.000 MOŽ JE ŠE V AMER-ŠKI ARMADI.

Washington. — Dne 14. julija je bilo v ameriški armadi še 782.000 mož. Od teh je bilo 282.000 mož onkraj morja, 51.000 pa na poti v Ameriko. Od 11. novembra 1918, ko je bilo podpisano preni-je, je bilo odpuščenih iz armade 2.946.805 mož in iz Evrope jih je prišlo domov 1.717.168.

ZGANJE NI LASTNINA — SE LAHKO UKRADE!

Toledo, O. — Sodnik Goshine je razsodil, da žganje ni več po-stavna lastnina in če ga kdo ukra-de, ne izvrši nobenega zločina. Pred sodnikom je bila Helena Le-zie, ki je bila obtožena, da je u-kradla 25 kvortov žganje. Sodnik je oprostil obtoženko in izrekel gori omenjene besede.

BORAH ZOPET BIJE PO DENARNIH KRALJIH.

"Več kot eno milijardo ljudi bodo bolela srca zaradi nepravič-nega miru".

MIR BO KORISTIL MEDNA-RODNIM KAPITALISTOM IN BANKIRJEM.

Washington, D. C. — Senator požaru. Nad en tisoč gasilcev se natu odgovarjal na predsedniko-ve besede: "Ali se upamo zav-rniti mirovno pogodbo in zločiti srce sveta?" Tukaj so našeta ljudstva, katerim bo po izjavi se-natorja Boraha počilo srce:

Kitajci	400.000.000
Indijci	300.000.000
Rusi	180.000.000
Centralne sile	140.000.000
Turki	20.000.000
Mehikanci	16.000.000
Skupaj	1.056.000.000

K temu je dodal senator Borah, da je še nekaj milijonov Ameri-čanov, Britov, Francozov in drugih narodov, katerih srca ne bi pre-nela udarca.

"Edini ljudje, ki faktično žele pogodbo, so vladajoči interesi, militaristični razredi in medna-rodni bankirji," je rekel senator Borah.

VRNJE

V pondeljek oblačno in dež, v torek jasno in hladno. Severni vetrovi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Junija 30-19) poleg datuma imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnikom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SODNIJSKE TIRALNICE IZDANE PROTI KRIMINAL-CEM V BISBEEJU.

Brzjav je sporočil, da so bile izdane sodnijske tiralnice proti osebam, ki so nasilno deportirale 1,186 rudarjev in drugih oseb dne 12. julija 1917 iz Bisbeeja, Ariz., ko so stavkali rudarji v arizonskem bakrenem okrožju.

Hudodelstva, izvršena na dan deportacije v Bisbeeju, dokazujejo, da niso imele osebe, ki so jih izvršile, najmanjšega spoštovanja do zveznih in državnih zakonov in človeških pravic. Seveda je časopisje, ki zagovarja privatne interese, lagalo, da se je kar kadilo, da prikrije te zločine in zvrne krivdo na deportirane rudarje. Z lažmi in zavijanjem resnice je to časopisje skušalo zbrisati zločine in oprati zločince, da ne prejmejo zaslužene kazni.

Izvršen je bil hladnokrvnen umor, žene in otroke so izsultirali podrepaniki privatnih podjetnikov, ker so mislili, da je roka bakrenih baronov tako močna, da zabrani.

Rudarje so naložili v železniške vozove za prevažanje živine in spodili so jih iz njih sredi puščave, kjer ni da jih ne prime roka pravice.

bilo vode in živeža. In teh brutalnih in protizakonitih činov ni obsodilo podkupljeno časopisje, ker se je balo zameriti privatnim interesom, ki je lagalo, da so deportirani rudarji sami tujezemci in člani I. W. W. Takrat je mnogo ljudi verjelo temu časopisju, ki ne poznajo servilnosti tega časopisja napram privatnim velepodjetnikom.

Ali vršile so se preiskave, ki so odkrile, da je to časopisje lagalo in da so osebe, ki so deportirale rudarje, izvršile zločine, ki ne morejo ostati nekažnovani.

Agentje bakrenih kraljev so zdaj pridno na delu. Okoli meščanov ki so lahko izvoljeni v poroto, vohunijo in jih izprašujejo o njih verskem in političnem prepričanju. O vsem kar izvedo, delajo zapiske, ki jim bodo služili, kadar prične obravnavo. Na podlagi teh zapiskov nameravajo izbrati poroto. To dejanje pokazuje ponovno, kako predrzni so bakreni kralji, da si prisvajajo pravice, ki gredo sodišču.

Če bi bili delavci v Bisbeeju tako dobro tudi politično organizirani, kot so strokovno, tedaj bi se bakreni kralji in njih agentje ne drznili očitno kršiti postav, kajti delavci bi imeli v javnih mestih in okrajnih uradih moče, ki bi se postavnimi sredstvi kmalu podučili rudniške barone in njih golo orodje, da morajo spoštovati postave. Nikdar bi ne prišlo do nasilne deportacije, ker bi gospodje privatni podjetniki vedeli, da ne bodo imeli najmanjše zaslombe pri lokalnih oblastih, če hočejo izvesti nasilno deportacijo. Tako je pa vzelo skoraj dve leti, da pridejo zločinci pred sodišče, in mogoče bi trajalo še dalj, da niso zvezne oblasti posegle vmes in uvedle preiskavo, ki je povzročila, da so bile izdane sodnijske tiralnice proti osebam, radi hudodelstva, ki se kaznuje z desetimi leti ječe.

Majhna zmota. — E. H. Gary, predsednik jeklarkega trsta, je govoril pred nekaj dnevi pred vseučiliščniki, ki so dokončali svoje študije na hardfordski univerzi. V tem svojem nagovoru je dejal, da bodo delodajalci in podjetniki odvrnili nevarnost, ki jo prinašajo radikalni agitatorji, če bodo postopali liberalno s svojimi delavci.

Mi se strinjamo z mr. Garyjem, če bi ne bilo tega "če".

Mr. Gary je predsednik United States Steel korporacije. Kot predsednik ima gotovo vpliv pri svoji korporaciji, zato je priporočljivo, da ta "če" izvede najprvo pri nji in tako pokaže drugim industrijalcem, kaj se da doseči pri delavcih, če podjetniška družba prizna delavce za ljudi z vsemi pravicami do življenja.

Za njegovo korporacijo dela skoraj pol milijona delavcev, torej ima korporacija lepo priliko, do dokaže, da jemlje besede mr. Garyja za resne, ki jih je govoril vseučiliščnikom na hardfordski univerzi.

Dokler se to ne izvrši, smatramo njegov govor za majhno zmoto, ki se mu je pripetila v govorniškem ognju, ko je stal pred mladimi ljudmi in so v njem oživila ideali, kakršne je mogoče nosil v svojem srcu, ko je še sam pohajal na univerzo.

DOPISI.

Chicago, Ill. — Vsa delodajalec se poslužuje vseh mogočih sredstev, da zlomi odpor delavcev in da jih zaveže v nepostavna dejanja, in to brez razlike, kdo je ta delodajalec.

Iste taktike se je poslužila tudi "International Harvester Co." v kateri je sedaj splošen strajk. Najela je razne hujskače, kateri se pridružujejo delavcem, ter jih zvajajo k raznim nepostavnim korakom. Pripetilo se je namreč sledeči slučaj:

Gruži stavarjev se je pridružil nek popolnoma tuj človek, ter pričel pripovedovati, kako slabo da plača ta tovarna, kako velike dobičke da dela in da so njeni lastniki največji izkoriščevalci delavstva. Iz njegovih besed se je razumelo, da namerava delavce nahujskati, da bi vprizorili kakšno nasilje. Ker pa delavci dobro vedo, kakše posledice iz tega lahko nastanejo in da se mirnim potom več doseže, kot pa z nasiljem, so mu dali razumeti, da je bolje, da o tem molči. Nekaterim se je pa ta človek doždeval sumljiv in radi tega so ga vprašali, v katerem oddelku te tovarne da dela. Imenoval je nek oddelk, toda navzoči delavci, kateri so bili vpeljeni v imenovanem oddelku, so odločno zanikali in izjavili, da tega človeka sploh ne poznajo in da ga še nikdar niso videli. To je pa vsem navzočim delavcem odprlo oči in so izpazili da je ta človek od družbe najet hujskač in da bi rad izval delavce. Ti so ga takoj prišli in prehiteli. Našli so pri njem nabit samokres, kar je še bolj potrdilo sumnjo. Radi tega so ga pošteno pretepili in osuvali ter mu dali razumeti, da ne opravi s svojo službo med mirnimi delavci nikdar.

Delavci, iz tega dogodka lahko razvidite, kakih podlih sredstev se delodajalec poslužuje, da bi zavedli delavce k nepostavnim korakom in na ta način zlomili, odpor delavcev. Pozivljamo vas vse, da ohranite mirno kri in da se ne daste izvajati odniskor. Kdor koli bi v vaš hotel nahujskati, vedite dobro, da je on plačan provokator in vam namerava izkoristiti v svoje podle namene. Bodite na straži radi tega in čuvajte se vseh provokatorjev.

Le na ta način boste dosegli svoje upravičene zahteve.

Poročevalec.

Cleveland, O. — V tukajšnji naselbini je sedaj vedno bolj žalostno. Kamor koli pride človek, ne opazi nobenega veselega obraza več, vsakdo se drži žalostno. Vzrok temu je "suha", katere je nastopila v cel državi Ohio. Kamor koli pridem po svojem poslu, vsakdo mi pravi: pih bi ti dal, pa vode je povsod dovolj; piva pa nimam. Sicer se dobi neke vrste pijača, katero nekateri imenujejo, pivo. Toda, te pijače nihče ne mara dosti, ker je "preveč močna", vsebuje namreč pol odstotka alkohola. Radi tega marsikateri pravi, da je bolje da se naje kislega zelja, koruznih žgancev in napije vode pa se počuti bolje, kot pa bi pil ono pivo, katero ni vredno tega imena.

John Yaffich.

Springfield, O. — Glede delavskih razmer ne bom poročal dosti. V zadnjem času so se nekoliko zboljšale, ker nekateri premogorovi obratujejo po štiri dni v tednu. Toda vse to ne pomaga dosti, ker je zaslužek premajhen za sedanje življenje, ker se živi la z vsakim dnevom vedno bolj dražijo. Tukajšnji trgovci z raznimi živili in potrebščinami že jezero gledajo, ker ne dobiijo toliko naročil, kot so jih prej.

Pred splošno prohibicijo so nekateri tukajšnji rojaki delali precejšnje dobičke s svojo trgovino. Razumno, ker ne morejo dobiti več blaga, so pa morali prenehati in radi tega se jeze brez sedanje razmere in tožijo, kako bodo živeli. Toda, ako bi to kdo pogledal bližje, bi takoj vedel, da je vse to sama hinavščina.

Akoravno zanikujejo vse, toda vsakdo lahko razvidi, da so se nekateri precej dobro opomogli. Toda tega ne marajo priznati in se kažejo največje reveže. Posebno se to opazi, kadar se pobira kake prostovoljne prispevke v kakoršnekoli namene. Posebno nekateri grdo gledajo na one, kateri pobirajo prostovoljne prispevke za JRZ.

Med vsemi tukajšnjimi "biznismeni" je samo ena izjema, in sigenaki trgovec z grocerijskim blagom, kateri je v resnici zaveden rojak in rad pomaga, kolikor mu le pripušča razmere in ardstva. On je že veliko žrtvoval v razne dobre namene in še nikdar ni odrekal kadar smo pobirali kake prostovoljne prispevke. Poleg tega je tudi zaveden član raznih slovenskih podpornih društev. Radi tega priporočam vsem rojakom tega trgovca, katerega gotovo vsi poznate. Ne priporočam pa one, kateri vse le poznajo takrat, kadar imate denar.

Med raznimi dopisi vedno čitam, ko rojaki poročajo, da so poslali razne prošnje ali peticije na svoje zastopnike senatu in kongresu in da so dobili dobre odgovore na poslane peticije.

Skoro iz vseh naselbin je bilo že kako tako ali podobno poročilo. Eдино v tukajšnji naselbini je vse mirno in se ne pokaže nobene aktivnosti. Kaj je vzrok, ne vem. Najbrže bo splošna mlačnost, katere se kaže vsepovsod in pri vseh stvareh.

Pozivljamo rojake, da se pridružijo JRZ in da podpirajo to organizacijo, kolikor jim le pripušča razmere in ardstva. Ta organizacija se bori za boljše bodočnost naših rojakov v starem kraju za njih svobodo in prostost. Radi tega je naša sveta dolžnost, da podpiramo to organizacijo.

Zelo umestno bi bilo, da bi se vršile tudi tukaj konferenčne seje vseh krajevnih organizacij JRZ v tukajšnji naselbini, kjer so iste že ustanovljene. Te organizacije bi se morale združiti v okrožno organizacijo, kot so se v drugih večjih slovenskih naselbinah, kot n. pr. v zapadni Pennsylvaniji, v Kansasu, v Coloradu itd. Čemu bi morali mi Slovenci ravno tukaj zaostajati za drugimi. Takte seje bi lahko obdržali vsake tri mesece ali pa šest mesecev, kakor bi nanesle potrebe.

Radi tega pozivljamo vse zavedne rojake v tukajšnji naselbini, da se zdramimo in da pokalemo drugim rojakom, da tudi mi še živimo in da smo pripravljeni pomagati našim rojakom v starem kraju do boljšega življenja, kot so ga imeli in ga imajo sedaj.

Iz tukajšnje naselbine gre veliko mladeničev prostovoljno k vojakom in to radi slabih delavskih razmer. Veliko so jih pa odločili, ker so še premladi.

Poročevalec.

Cleveland, O. — Vse povsod se kaže veliko zanimanje med delavci za zboljšanje svojega položaja. Vse stremi po napredku ne samo na izobraževalnem polju, ampak na gospodarskem in socialnem. Razumno, da ne moremo reči, da vsi, ampak velika večina. Kajti delavci so pričeli izpoznavati, da jih delodajalec vedno bolj pritiskajo k tlom in da jih hočejo zopet zaslužiti, kot so jih že imeli.

Veliko jih je pa še, kateri ne izpoznavajo razmer in nečesto videti, kako so izkoriščani. Pogledmo samo nekatere tovarne, kako pometajo s delavci. Pogledmo v razne rudnike, in sploh v vsa podjetja. Le malo je delodajalcev, kateri so razvidili in razumeli, da je sedaj nemogoče živeti s sedanjim zaslužkom katerega ima jo nekateri delavci živeti v sedanjih razmerah. Nič! Nič nečesto slišati o tem. Izkoristiti hočejo še bolj delavce in to izkoriščanje se vrši v taki meri, da bi se človek razjokal, ko bi dobro premislil vsa stvar.

Vsa delavce, kdor ima le kolikaj razuma, bi že mogel spregledati in se izpametovati. Toda nekateri so še toliko neopametni, da se, ali ustrašijo raznih groženj ali obljub od strani delodajalcev ne marajo se organizirati in ne marajo ničesar slišati o kakih delavskih organizacijah. Ne marajo izpaziti, da je njih rešitev le v dobro organizirani stranki. Razumno, da je največji vzrok, da se nekateri delavci tako malo zanimajo za organizacijo, bodisi kakoršnekoli, ker so bili že prevečkrat zapeljani od nekaterih breznačelnih. Radi tega ni čudno, da so nekateri popolnoma apatični za vse, kar je le v zvezi z napredkom.

Toda, delavci rojaki, apeliram na vas, stremite po napredku, ne samo na izobraževalnem polju, ampak na gospodarskem in socialnem, za zboljšanje svojih razmer.

Vsako stremi po svobodi in prostosti. Vsakdo tudi podpira svoje brate in rojake, da se osvobode izpod vsake sužnosti. Nihče ne mara za razne "po milosti božji postavljene" predpostavljene. Na istem stališču so tudi naši rojaki v stari domovini. Tudi oni se borijo za svobodo in prostost. In naša dolžnost je, da jim pomagamo do svobode in prostosti. Radi tega moramo podpirati "Jugoslovansko republikansko združenje", kolikor nam pripušča razmere in ardstva. In v tukajšnji naselbini imamo rojakov sedaj največjo priliko, pomagati JRZ, ker tukajšnja okrožna organizacija JRZ priredi dne tretjega avgusta velik piknik v korist omenjene organizacije. Potijljamo vse rojake v tukajšnji naselbini in bližnji okolici, da se udeležijo tega piknika v polnem številu. Nikomur ne bo žal, kdor se bo udeležil te veselice, ker ta bo najlepša in najbolj izmed vseh dosedaj prirejenih veselice.

Kot je že vsakomur znano, se vrši ta veselica na Jos. Kastelčevi farmi. V Clevelandu je menda nad 25 tisoč vseh Slovencev, ali bi ne bilo imenitno, ko bi vsi skupaj prišli, bi vsaj videli koliko nas je, kar nekateri pravijo, da nas je malo.

A. M.F.

LISTNICA UREDNIŠTVA

John Schubitz, Ely, Minn. — Pojasnili smo že v "Listnici uredništva", da je pošta odprta samo za pismensko pošto in ne za pakete. Ako je mogoče poslati kako stvar v stari kraj na kak drug način, je nam neznano. Sicer oglašajo nekatere takozvane izvozne družbe, da lahko pošljejo rojake razne stvari v stari kraj. Toda to je le biznis in nihče ne žumi, da poslane stvari pridejo naslovniku v roke, ker pošta Zdr. držav ne mara prevzeti paketnih pošiljstev. Upamo pa, da bo paketna pošta kmalo odprta tudi za Jugoslavijsko in bo mogoče poslati vsakemu rojaku po pošti svojem v stari kraj, kar bo hotel, in to bo najsigurneje in zvezano z malimi stroški.

Anton Zajc, Bourbonnais, Ill. — Vi plačujete pravilno assessment. Dosedaj je znašal vaš assessment iz rednim assessment za bolniški skad \$2.34; ta mesec je \$2.09.

T. S. Bourbonnais, Ill. — V Chicagi je "Chicago Socialist", izhaja tedensko in stane za celo leto en dolar. Naslov: 803 West Madison Str.

V Girard, Kans., je "Appeal to Reason", tednik in stane za celo leto en dolar. Naslov: Girard, Kans.

PODUK RUDARJEV ZA PRVO REŠILNO AKCIJO V RUDNIKIH.

Washington, D. C. — Vsako leto se dogodi veliko nesreč v rudnikih, katere zahtevajo življenje delavcev, kateri delajo vedno v smrtni nevarnosti. Da se to omili in da se prepreči kolikor mogoče smrtnih slučajev pri raznih nesrečah, rudarski urad zelo deluje na to, da se kolikor mogoče veliko rudarjev izobrazi o prvi rešilni akciji pri nesrečah v raznih rudnikih. Ta urad zahteva, da družba, katere lastuje rudnike, ima vedno zadostno število oseb, kateri so dovolj podučeni, kako postopati pri raznih nesrečah in kako hitro dobiti ponesrečene rudarje iz rudnika. Družba mora imeti zadostno množino materiala in sploh opreme za rešilno akcijo.

Da se zbudijo kolikor mogoče veliko zanimanje za ta poduk, namerava ta urad prirediti velike tekme pri relevantnih ponesrečenih rudarjev. Ena največjih tekem bo 30. septembra t. l. v Pittsburghu, Pa., za katero se že sedaj kaže veliko zanimanje pri rudarjih kakor tudi pri rudniških družbah. Enake tekme se bodo vršile v vseh večjih rudniških okrožjih. Poleg tega bo rudarski urad ustanovil tudi več tečajev pri vseh rudniških šolah Združenih držav.

Zelo hvalevredno je delo rudarskega urada, da se tako zanimajo za omilitev smrtnih slučajev pri raznih nesrečah v rudniški industriji. Da se pa dogaja vedno toliko raznih nesreč v rudnikih, katere zahtevajo več smrtnih slučajev in sploh nesreč, kot je zahtevala svetovna vojna v Evropi, je pa največji vzrok dobičkaželjnost rudniških družb, kater se ne ozirajo prav nič na varnostne

naprave v rudnikih. Kjerkoli je dogodila kakšna nesreča, že se no je preiskava dogadila, da se la malomarnost rudniških oporov, ker se niso brigali za varnost, katere izdaja in zahteva rudarski zvezni urad. Ko bi bil rad strogo postopal s lastniki rudnikov pri vsaki nesreči in bi bi hteval, da rudniški baroni nasečno izpolnjujejo vse predpise za varnostnih naprav v rudnikih, bi se nesreče takoj znižale na odstotkov. Toda lastniki rudnikov se bolj brigajo za svoj kot pa za varnost svojih delavcev.

PAČIČNO BRODOVJE PLUJE DANES.

Washington, D. C. — Vse pačično brodogoj, ki šteje približno sto in ardesmetov, odpluje v Pacifik v soboto, nastopi brodogoj iz Hamptona.

V brodogoj bodo tele ladje: Nebojsenici — New Mexico,oming, Arkansas, Mississippi, daho, Arizona, Texas, in York. Drednotke — Vermont, braska, Georgia, Rhode Island, Virginia in New Jersey. Križarji — Seattle, Chicago, Cleveland, Denver, Tacoma, blehead, Machias, Vicksburg, Montana, North Carolina in Pa.

Razruševalcevo bo sto osem, odrinejo po tisoč štiri sto ton de. Razdeljeni bodo v dva oddelka.

Možito tega oddelka šteje 3.000 pomorščakov in 1.800 vojakov. Ke brodogoj odpluje na bo štelo trideset odstotkov vojakov, kot v vojnem času.

VELIKA RAZSTAVA PRUŠAN.

Washington, D. C. — Poljski department je sklenil, da vredi veliko razstavo prušansko leto v Des Moines, Iowa. Ta razstava se vrši od 23. septembra do 4. oktobra.

Lanako leto je bila ta razstava v Cedar Rapidsu, Iowa. Ob tiliiki je bila tudi razstava pršenega prušanskega mesa, ki je vzbudila veliko zanimanje ljudmi, kateri so si ogledali razstavo.

Leto bo tudi letošnje leto in tej priliki bo poljedelski department tudi otvoril podružnico za dobro in ekonomično preražanje prušanskega mesa ter oji prušancev.

CENA ZA BUŠELJ PŠENICE DOLOČENA NA \$2.30.

Washington, D. C. — Prednik Wilson je podpisal elektronsko odredbo, po kateri je cena bušeljske pšenice določena na \$2.30 v Galvestonu in New Orleansu.

Odredba izjavlja, da se vsi izvoz in uvoz pšenice v zvezne države vršiti pod nadzorstvom pšenicega upravitelja Julius H. Barnes.

STAVKE SE KROJE.

Chicago, Ill. — V trgovinski Michiganški cesti, v katerih dajajo avtomobile, so zastavili izmučeni delavci. Strajkarjev je bilo sto petdeset, ki zahtevajo boljše mezd.

Pri mesarski tvrdki Libby, Neill & Libby v Blue Islandu, zastavljajo ose msto delavcev, laveli zahtevajo povišanje mezd.

Unije v Alabamii so proti narodni stavki. — Da se organizacije v Alabamii zeni, ki niso združene z Delavci v Franciji, so po izjavi ditlejev zavrgle predlog za splošno stavko dne 21. t. m. proti invenciji v Rusiji. Unije so imale zaupnico francoski vladi.

Vseučiliščniki obsojajo poroko med študenti s ameriški rojaki.

Berlin. — "Deutsches Reich" glasilo ostankov jeklarstva vseučiliščniki, ogorčeno o Nemke, ki so se zaročile s ameriški rojaki na Porenslu. Krog 130 hark je že naznanjen. Omenjeni hark sicer priznava, nekim dekletom ne more zabraniti, da se ne bi poročile kom hočejo, vendar je "stran" da se poročajo z morilci svojih "bratov" in valed tega ne več spadati med nemški narod.

OPOZICJA PROTI LIGI NARODOV NI OMAJANA.

Republikanci ne odnehaajo.

Washington, D. C. — Prvi dan predsednikovega dela med opozicionalnimi senatorji je minil, ne da bi prinesel kakšen viden uspeh, da so opozicionalni senatorji menjali svoje prepričanje glede lige narodov.

Predsednik je povabil v Belo hišo republikanske senatorje, da s njimi konfirira, o katerih je bilo znano, da imajo nekatere pomisleke proti ligi narodov. Konferenca je s senatorji McCumberjem iz Severne Dakote, Coltom iz Rhode Islanda in Nelsonom iz Minnesote. Senator Jones iz Washingtona je bil tudi povabljen, toda bil je zunaj mesta.

Za prihodnji dan so bili povabljeni na konferenco k predsedniku senatorji Kenyon iz Iowe, Kellog iz Minnesote, McNary iz Oregona in Capper iz Kansasa.

Pri konferenci je predsednik spoznal, da narašča agitacija proti dogovoru ali sporazumu glede Santunga. Predsednik je izjavil, da je sporazum glede Santunga odprt razpravi in vgovoru. Po njegovih besedah je bil sprejet antantunski dogovor, da se na mirovni konferenci odvrnejo še večje komplikacije.

Take besede so pa napravile vtis, da bi se Japonska umaknila z mirovne konference, če bi ne dobila te koncesije in bi napravila separaten mir s Nemčijo, ki bi najbrž vodil do zveze.

Predsednik Wilson je zagovarjal deseti člen in je rekel, da Zdržene države niso obvezne poslati svoje armade, da izvršuje policijsko službo in varuje status quo.

Predsednik je priznal, da bi na nekaterih mestih rezerviranje pravice na enem mestu povzročilo, da se pojavijo druga rezerviranja pravice, kar bi prekučilo vso pogodbeno strukturo in zahtevalo, da se snide ponovno mirovna konferenca.

Ko se je senator Nelson vrnil v kapitol, je pojasnil, da ga predsednikova pojasnjevanja niso spreobrnila. Mr. Nelson je za rezerviranje pravice. Po konferenci s predsednikom se je izrazil, da bo glasoval za mirovno pogodbo, če bodo rezerviranja pravice odklonjena v senatu.

Senator McCumber je dejal po konferenci, da ni prav nič spremeni svojega mišljenja glede rezerviranja pravice. Svojo pozicijo je po označil tako, da bo glasoval za mirovno pogodbo, če bodo ali ne bodo rezerviranja pravice v nj. Senatorju Borahu ni všeč, da predsednik vabi senatorje v Belo hišo in s njimi konfirira. Svojo nevoljo je povedal v senatu. Obtožil je "Ligo za izveditev miru," da vodi poneumljvalno kampa-njo, da s njo vmeša ameriško ljudstvo. Pozval je Howard Taffa, bivšega predsednika Zdrženih držav in sedanjega predsednika lige, da resignira, ali da spremeni taktiko lige.

"Zdi se, da je prišla nova kri-za vpridlo povabil iz Bele hiše," je rekel senator Borah. Predsednik Zdrženih držav je poslal val-bila senatorjem in jih bo pošiljal še dalje dokler ne bo dobil potrebne številke. Po teh besedah je nadaljeval, da je treba takoj vprašanja predložiti po njegovem mnenju ljudstvu na splošno gla-sovanju, ki bo moralo plačevati davke in bojevati prihodnje voj-ne.

Senator Thomas iz države Colorado je vprašal senatorja Bora-ha, če bi glasoval za ustavo lige narodov, če bi se ljudstvo izreklo zanj. Senator Borah je odgo-voril, da bi v tem slučaju podal svoje resignacije.

Senator Pomerene iz države Ohio je rekel, da bo oponiral ljud-stemu glasovanju, ker noče izgubiti mr. Boraha v senatu.

O senatorju iz države Ohio se ni treba bati radi tega," je rekel senator Borah. "Kajti jaz za-stopam zelo patriotične in inte-ligantne volje."

Njegova satirična opazka je po-vzročila precej smeha in predse-datej je bil pripravljen pozvati se-natsko zbornico k redu.

Nemški ujetniki se vračajo domov.

London. — Iz Berlina poročajo, da je šest vlakov s bivšimi nem-skimi vojnimi ujetniki že prišlo čez mejo. Ujetniki so iz Francije in fizično izgledajo dobro.

Razno.

Ustava poljske republike.

Washington, D. C. — Očeljalni krogi so prejeli tekst nove poljske konstitucije. Ustava republike Poljske je zelo kratka; obsega 12 členov. Ustava ob kratkem določa:

Vsi moški in ženske, ki so se rodili na poljskih tleh in v poljskih mestih in ki dosežejo 21. leto, so opravičeni do popolnega držav-ljanstva s enakimi pravicami. Vsi posebni privilegiji in plemski naslovi odpadejo.

Zakone sklepa narodna zbornica. Poslanci se volijo vsaka štiri leta na temelju splošne in tajne volilne pravice.

Predsednik republike se voli vsakih sedem let in volitve so direktno. Predsednik podpisuje za-kone in pri poslovanju mu poma-ga "straža pravice", ki sestoji iz 30 moških in imenuje se vsaka štiri leta.

Predsednik imenuje ministre, ki so odgovorni za svoje delo zbor-nici.

Občinska avtonomija za mesta in občine.

Sodnike imenuje vlada in vsak državljan ima pravico do zago-vornika, kadar je obtočen.

Republika Poljska vzdržuje armado le za obrambo dežele. V to svrhu je vsak moški, ki doseže 20. leto, podvržen orožnim vajam.

Državljeni ponudijo svoja po-sestva za obstoj in razvoj republike, katera jim obratno jamči za njihovo imetje, delo, svobodo in varnost.

Delavci se ne smejo smatrati in izkoriščati kot trgovski predmet. Posebni zakoni morajo delavcem jamčiti varnost in blagostanje. Vsi delavski spori se rešijo potom raz-sodišča.

Vsi državljani imajo enake pravice in priložnosti za izobrazbo in promoviranje.

Vera je svobodna za vse držav-ljane. Razmerje med republiko in katoliško cerkvijo ter drugimi cerkvami se ima postavno defini-rati.

Ruske republike zahtevajo pripo-znanje.

London. — Iz Pariza poročajo, da so zastopniki ruskih republik Ukrajine, Estonije, Litve, Belo Rusije, Severne Kavkazije, Georgije in Azerbedžana predložili peticije mirovni konferenci, da za-vezniki pripoznajo omenjene re-publike kot neodvisne in svobod-ne države, ki nimajo nobenih stikov s Kolčakovim vladom v Omsku.

Pošta s Nemčijo je odprta.

New York. — Prvi parnik, ki poveže pošto iz Zdrženih držav v Nemčijo, zapusti New York pri-hodnji torek. Cenzure za pisma v Nemčijo ne bo več.

Italijanski policisti nočejo stre-ljati na štrajkarje.

Rim. — Trideset policistov, ki so bili premešeni v specialne stavkovno službo, je odstopilo, ker simpatizirajo s stavkojočimi delavci. Nemiri in izgredi se na-daljujejo.

Nova "republika" v nemški republiki.

Coblentz, Nemčija. — V Birkenfeldu, ki je v zavezniški okupa-cijski zoni, je bila v ponedeljek oklicana neodvisna republika. Bir-kenfeld je prej spadal k Olden-burgu in ima 45.000 prebivalcev.

Francoški profesor se je prepri-čal, da ruski boljševiki pod-pirajo znanstvo.

Pariz. — Profesor Victor Hen-ri s sorbonske univerze, ki je kot pooblaščenec francoske vlade ob-lajkal Rusijo, je te dni podal pred francosko akademijo znanosti dolgo poročilo o položaju v so-vjetski Rusiji, kar se je plem-znatveno šole. Pariški "Temps" je priobčil sledeči izrepek iz profe-sorjevega poročila:

"Ruski učenjaki delujejo po-vsem zadovoljno kljub težavne-mu položaju intelektualnega živ-ljenja, mnogim oviram in samo-voljnim nastopom. Nastali so mnogi novi zavodi, muzeji in zbirke. Znanstvena akademija v Petrogradu je središčne nove Ru-sije; akademija je vvela v svojo oskrbo vse prejšnje muzeje in la-boratorije. Ustanovila se je veli-ka komisija za promicanje ru-skih naravnih bogastev; komisija šteje 33 oddelkov, od katerih je 22 v Petrogradu, 11 pa v Moskvi. Vsejen je nov zavod za kemična raziskavanja, v katerem so ruski

učenjaki pred kratkem odkrili tajni proces za jedbo platine od iridija. Ta proces je bil doslej znan le Nemcem. Dalje so se u-stanovili zavodi za staveni ma-terijal, izboljšanje ovjereje in za proučevanje zemlje in gnojil; da-lje zavodi za radij, X-žarke, teo-retičen in praktični optikum, kri-stalografijo in hidrologijo. — Pred vojno so ruski učenjaki objavljali svoje najdbe v nemških, angle-skih in francoskih revijah, zdaj je pa akademija znanosti v Pe-trogradu prišla objavljati svoje buletine v ruščini in francoščini. — Sovjetska vlada je zelo libe-ralna napreku učenjakom. Stališ-če boljševikov je, da znanost ni-ma nič opraviti s politiko in vsled tega vlada hitro dovoli vsak de-nar za omenjene zavode, ki ga za-htevajo. Zato je ruska veda tako obogatila zadnje čase. Boljševiki vabijo nemške znanstvenike v Ru-sijo, in profesor Oldenburg, pred-sednik akademije znanosti v Pe-trogradu, je dejal, da se naj Fran-coski požurijo, ako nočejo, da jih ne nadkrijijo Nemci s svojim delovanjem v Rusiji.

Narodni duh v češki republiki.

Od 18. stoletja dalje so slavili po vsej Češki, posebno pa v Pragi, dne 16. maja "narodni" praznik, dan "svetega" Ivana Nepomucke-ga. Ivan Nepomucki je bil progl-ašen za svetnika v letu 1729, kar je pomenilo za tedanje češke razme-re zaroto rimskega klerikalizma, farizejskega jezuitizma in hab-sburškega nasilja proti češkemu narodnemu duhu in proti husitski revoluciji. Ivan Nepomucki je na-sprotje Ivanu Husu. Do letošnjega leta so Ivana Nepomuckega v Prag itako slavili, da je bil vsak-ko, kdor je šel 16. maja med če-ščenjem mimo kipa Ivana Nepo-muckega na Kariovem mostu in se ni odkril, od množice insultiran.

Letos so pa odpravili — po zaslu-gi češke socialno demokratične stranke — ta praznik. Bratski češki stranki so se pridružile vse na-predne češke stranke in so poslate skupno deputacijo do ministra za uk in bogoslužje sohr. Haberman-na, ki je tam zahtevala, da se od-strani s Karlovega mostu kip Iva-na Nepomuckega. To zahtevo pod-pira tudi praški občinski odbor.

Čudovito

Še neposnalo, ali vresnici najboljše zdravilo

EGG SALVE

(Jajčje tekoče maslo)

Ohranilo je mnogo ljudi pred hudimi bolečinami, zadobljenih od opeklin in poparjenost. To jajčje maslo učinkuje ta-ko hitro, da še v desetih minu-tah, po prvem nanašanju pre-nehajo pekočine. Ni potreba nobenih ponaredb, ni ga bolj-šega zdravila na vsem svetu za take slučaje. Uprajte vsalega lekarnarja po

EGG SALVE

(Jajčje tekoče maslo)

LOUIS KRAL

Splošni strokovnjak in razpolija-telj za vse Zdržene države.

P. O. Box 393, Berwyn, Ill.

Tel. Berwyn 575.

POTREBUJEMO

200 MOŽ

v starosti 18 do 45 let,

ki naj tehtajo 140 funtov in

več pri dobrem zdravju, za

dobro plačano kontraktno

delo (piece work) v tovarni.

Zglasite se osebno ali pa

nam pišite na Factory Em-

ployment Office.

THE GOODYEAR TIRE

RUBBER COMPANY,

AKRON, OHIO.

NE VESTE KAM BI ŠLI

V NEDELJO?

Poskusite s izdelkom Ant. Mladin v Algonquin, Ill. Je samo 45 milj severozapadno od Chicago. Krasen kraj ob Fox-Riverju, dovolj hladne senice, ribolov, snalna prenočišča, domača kuhinja in dovolj mokrote, od blata studenčnice navzgor. Zelenišča avosa s Chicago je dobra. Na Northwestern postaji dobite vlak za Algonquin štirikrat na dan; nazaj od-laja vlak štirikrat dnevno. Ravno prava daljava od Chicago je za let s avtomobilom. Ka prideta v Algon-quin, vstopite na "Dancing Pavil-ion" in vam pove ta moj pro-ktor, Anton Mladin, box 59, Algon-quin, Ill. (Tel. Algonquin 10.)

Stalno delo

Dobra plača

Prilika za napredek

Dobra stanovanja

Razne cerkve

Izvrstne šole

Zmerno življensko stanje

Napredujoče mesto

Mnogo vaših sorjakov živi

tukaj.

100 delavcev potrebujemo.

Pridite naravnost s Pennsyl-

vania železnico, ali pa pišite

do A. M. Springer, House

Bldg. Pittsburgh, Pa. ali do

G. H. Newton, Supt. the

Reeves Brothers Company,

Alliance, Ohio.

Komfort za noge.

Ako so Vam ranjene noge ali so Vam pote ter na ta način povzro-čajo obšutne bolečine, ki zgo in ustvarjajo arthritisa, ako nabreknejo noge v devilih in rane povzročajo pri hoi trpljenje, ne očajate. Dobite pri Vašem lekarnarju

Severa's Foot Powder

(Severov Prašek za noge) in kom-fort za Vaše noge bo zagotovljen. To je prijeten prašek za noge. Malo posutega praška med prsti in na vrh ter podplatil vsako jutro in nakoli-ko v vsak devili ali nogovico po-vzroči odušje. Cena 25 centi in 15 devila.

W. F. SEVERA CO.

CEDAR RAPIDS, IOWA

POZOR! POZOR!

Izšel je novi obilni cenik

Domačih Zeliščnih Zdravil

(priporočenih po šupniku Kneippa)

Poleg vsakega zdravila je na krat-ko razloženo, za kaj in pri kateri bo-lezni se rabl.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju.

Pišite ponj še danes. Poljsem ga bresplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. W

NEW YORK, N. Y.

Čudovito

Še neposnalo, ali vresnici najboljše zdravilo

EGG SALVE

(Jajčje tekoče maslo)

Ohranilo je mnogo ljudi pred

hudimi bolečinami, zadobljenih

od opeklin in poparjenost.

To jajčje maslo učinkuje ta-

ko hitro, da še v desetih minu-

tah, po prvem nanašanju pre-

nehajo pekočine. Ni potreba

nobenih ponaredb, ni ga bolj-

šega zdravila na vsem svetu za

take slučaje. Uprajte vsalega

lekarnarja po

EGG SALVE

(Jajčje tekoče maslo)

LOUIS KRAL

Splošni strokovnjak in razpolija-

telj za vse Zdržene države.

P. O. Box 393, Berwyn, Ill.

Tel. Berwyn 575.

POTREBUJEMO

200 MOŽ

v starosti 18 do 45 let,

ki naj tehtajo 140 funtov in

več pri dobrem zdravju, za

dobro plačano kontraktno

delo (piece work) v tovarni.

Zglasite se osebno ali pa

nam pišite na Factory Em-

ployment Office.

THE GOODYEAR TIRE

RUBBER COMPANY,

AKRON, OHIO.

EN MILSON ZASTONJ

tri dnevno zdravljeno

LAXCARIN

dama vsem, ki trpijo zaradi

zabranosti, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

zabranost, ki jih povzroča

Slovenska Narodna

Podporni Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Iskorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESK.

PREDSEDNIK: Vincent Conjar, 2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

PODPREDSEDNIK: Anton Hrat, Box 340, Combsburg, Pa.

TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELA: Paul Berger, 2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

BLAGAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Clora, Ill.

UPRAVITELJ GLASILA: Filip Gollina, 2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESK.

John Ambrosi, predsednik, Box 281, Combsburg, Pa.

John Underwood, 408 May St., Springfield, Ill.

Martin Zelenbach, Box 278, Harborton, Ohio.

Joe Stuchlik, Box 422, Smithton, Pa.

Frank Samruk, 5200 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

DVE INTERPELACIJI.

Vprašanje sodruga Melhiora Čobala na ministrskega predsednika radi prekega sode v Sloveniji.

Gospod ministriški predsednik! Zadnje dni meseca maja je stopil v veljavo sklep ministrskega sveta z dne 20. maja, s katerim se je uvelo za vse upravno območje deželne vlade v Ljubljani vojno stanje ter valed tega se je za to ozemlje v smislu starih avstrijskih zakonov iz leta 1869, oziroma 1867 suspendiralo skoro vse državljanske pravice. Zlasti sta se odpravili naredbi poverjenstva za notranje zadeve pri deželni vladi v Ljubljani št. 134 in 135 ter se s tem onemoglo zborovalno in združevalno, svobodo. Novih društev se ne sme več brez oblatvenega dovoljenja ustanovljati. Političnim oblastim se daje pravica ustavljati delovanja političnih in drugih že obstoječih društev. Shodi se smejo vrniti le v zaprtih prostorih ali le omejeni za goste. Upravni oblasti je dano na voljo, da ustavi izhajanje ali razširjanje tiskovin. — Vprašam ministrskega predsednika: 1. zakaj se je to napravilo nad Slovenijo, v koji je doslej vladal mir in popolen red? 2. ali je voljan povzročiti, da se takoj ta sklep ministrskega sveta razveljavi?

V Belgradu, dne 4. junija 1919. Interpelacija sodruga Antona Kristana tovaršev na vojne ga ministra.

Gospod ministri!

Danes mi javljajo, da je vojaška oblast takoj vpoklicala v vojaško službo urednika Milana Stajcarja, ki je invalid ter državljane Stjepana Ilijaseviča in Vinkota Balogha. V prahem gospoda vojnega ministra! I, na kojem pravem temelju je vpoklican invalida Milana Stajcarja v vojno službo ter državljane Stjepana Ilijaseviča in Vinkota Balogha? 2. ali je voljan odrediti, da se odpušče ti vpoklicani, ko se zna, da nima ta vpoklicani nobenega pravnega opravičenja.

V Belgradu, 5. junija 1919.

PRVI STROKOVNI KONGRES NA SLOVENSKEM.

Bliskovite praznike so imele strokovne organizacije na Slovenskem svoj prvi kongres. Prvi pravimo, imeli smo že prej kongrese, toda tedaj smo bili še v stari Avstriji in naše organizacije so bile šibke. Med našim delavstvom ni bilo mogoče zbuditi pravega zanimanja za svojo lastno stvar, za misel delavske solidarnosti, ki je predpogoj uspešnega boja. Ta kongres je pa lastno pokazal, da ima naš proletarijat globoko zavest in voljo, da se dvigne delavstvo iz sedanjega suženstva.

Na kongresu so bile zastopane vse strokovne organizacije na Slovenskem, kot gosti pa so prisostvovali zastopniki strokovnih organizacij iz Zagreba, Beograda in Prage.

Dnevni red kongresa je bil vrlo zanimiv. Iz poročil posnemamo, imajo te mlade samostojne organizacije danes že daleč nad dvajset tisoč organiziranih delavcev in delavk ter da so v par mesecih izvojevale v mesdih delovnih razmerah v primeri s plačili med vojno naravnost sijajne uspehe. Še bolj nego poročilo, pa so bili važni temeljiti referati sodruga Petejana o organizaciji, sodruga Čobala o tarifni politiki, sodruga dr. Koruna o delavskem pravu ter obsejni referat sodruga Koemurja o načrtu delavskega zavarovanja, ki pomeni v primeri s tem, kar smo imeli doslej, popolno birokratizacijo in znatno poslabšanje.

Strokovne organizacije bodo morale torej posvetiti svojo pažnjo vohodce zlasti v teh smerah: ugraditi organizacije še popolnoma, je, poskrbeti za to, da se uveljavi delavsko pravo ter da se tudi socialno zavarovanje izvede res v prid delavstva, da se to socialno zavarovanje ne izroči podjetnikom in birokratom, ampak delavstvu, zakaj dokazano je, da ti zavodi tam najbolj delujejo, kjer je vodi delavstvo samo; za kaj samoobsebi je umljivo, da i-

majo birokrati in podjetniki le interes štediti, docim morajo imeti in tudi imajo povsod zavarovanci interes, da se za delavstvo res kaj napravi, da se potrebnim bolnikom res pomaga ter bolni kolikor mogoče preprečijo, a kar pa bi bila dolžnost države zlasti glede kužnih bolezni. Nemarnost države je čisto kriva, da imajo delavski bolnišnici in drugi zavodi ogromne stroške, ker ni sos krbela o pravem času, da bi se kužne bolezni ustavile ali sploh preprečile.

Snov, ki jo je kongres obravnaval, je važna. Silno važna, pravimo, zlasti zaradi tega, ker imamo opraviti v državi z jako reakcionarno buržoazijo. Narave naše buržoazije bo tepla kruto vse delovne sloje. Ne le rudarja, ne le čevljarja in krojača, ne le tiskarja in knjigoveza, ne le kvalificirano, ampak tudi nekvalificirano in uradnike, marveč tudi državne uradnike in uslužbenice; sploh delavstvo, ne le zasebne uradnike vse, ki žive od ročnega ali duševnega dela. To bi si morali vsi zapomniti in se združiti v eno organizacijo.

Strokovni kongres je dalje sklenil, da naj nova strokovna komisija uglaadi pot, da se ujedinijo vse strokovne organizacije v eno državno organizacijo, ki bo zastopala strokovne organizacije ter države tudi v Internacionali. Nedvomno je, da je ujedinenje potrebno, kako se bo to ujedinenje izvedlo v detajlu, o tem se bo strokovna komisija posvetovala z osrednjimi društvi in potem tudi njim poročala o pogajanjih, ki se bodo vršila nagelno na podlagi beigradskega kongresa, na katerem sicer nismo bili zastopani, ipak tvori načrt dotične konference še precej primerno podlago za ujedinenje, zlasti, ker se ne tiče avtonomije strokovnih organizacij, ki je danes vsaj psihološko utemeljena; predpogoj za nadaljnji razvoj naših strokovnih organizacij.

Prav važen se nam zdi tudi moment, ki so ga naglašali zastopniki strokovnih organizacij, da stoje strokovne organizacije odločno na stališču stroge enotnosti ter ter naglašajo, da zavračajo vsakršno politično vmešavanje tujih vplivov, ki bi hoteli zanesti razkol v strokovne organizacije. Pred očmi imamo delavske interese in cile. Organizacije, ki so postale tako ogromne, ki so si znale priboriti v tem kratkem času nadaljnjo taktiko sporazumno in marsikaj, kar je bilo potrebno, bodo znale tudi uravnati svojo soglasno tako, da ne bodo kovali morda iz nje nepoklicanih dobičkov, marveč proletarijat.

Prav kongres je dokazal, da vlada v naših organizacijah izborna in zavestna solidarnost, ki nam jamči, da bomo, ko se ujedini celotni organizirani proletarijat v Jugoslaviji, predstavljali najmočnejšo in najbolj solidarno organizacijo v državi, ki nam bo v ponos in ki na mbo jamčila, da si priborimo vsaj to, kar si bo priboril proletarijat v drugih državah.

Naša pot je k socializmu! V tem smislu za proletarsko stvar in pazimo, da nas sovražnik ne zaloti nepripravljeni!

Celjske novičke. — Te dni je bil prestavljen iz cenkarne neki paznik. "Nova Doba" opeva tega paznika, ker je prav dobro roval proti tukajšnjemu delavstvu, ta narodno-zavednega. Da se za zavednost malo očrta, poročamo, da je obiskoval ta modrijan najbolj zagrinjeno nemški brivniko Ther manu v Celju, in je tamkaj napravil še precejšen dolg. Da nas ne bode nemški brivnik osramočel, želimo, da radevolje poplača sedaj narodnjakarska blagajna ta dolg. Sicer izgleda malo čudno cela zadeva, ali vsceno, saj imamo samo štiri slovenske brivnice v Celju. — To niso cinkarski nemškutarski socialni demokratje, kajne?

Cena soli raste od dne do dne. Akoravno so si tukajšnji trgovci napolnili prošli mesec svoja skladišča s soljo, katero so plačali kg po 1.-K, vseeno navijajo ceno in hočejo izrabiti celo novo vpeljano carino v svojo korist. — Ravno tako je z vžigalicami. Gotovi Ravnikarji, Kolenc, Stigerc in itd. imajo še zaloge po 3 vinarje za škaltjico (nakupna cena). Sedaj se pa hoče prodajati vžigalice po 60 do 80 vinarjev. In pri vsem imamo tržno nadzorstvo in nad 80 mož broječo četo državne policije; Ali so vai ti organi z

raznimi narodnjakarskimi denuncijacijami napram socialistom preoblojeni, ali pa valed "višjih ukazov" ne smejo primernege ukreniti.

V ulici Dolgopolje šte. 1. stanuje verižnica Matilda, ki kljub temu, da se nahaja ravno nasproti hiše državne policije, ima toliko sreče oziroma milosti, da se ne odda roki pravice. Mleko kozarec po 1 K, moka po 10 do 12 K za kilogram, ričet pa po 12 K za kg. Verži tudi z manufakturo id. Sicer brska na vseh uradnika "Nove Dobe" na vseh straneh, a tu v svoji bližini tega ne vidi.

Socialni škandal. — "Sloboda" poroča: Delavka Sofija Ferič iz Hrvatske Dubice, katere mož je pred tremi meseci umrl za tuberkulozo, je odšla v deželno porodnišnico v Zagreb, da porodi. Sprejeta je bila 7. t. m. in je istega dne porodila. Ker je porod bil težak, je morala biti operirana. Ko je bila sprejeta v porodnišnico, ni bila niti skopana. Odpravili so jo v posteljo, v katero je legla v isti zamazani obleki, v kakršni je prišla. V porodnišnici ni dobila nikake odeje niti perila, temveč je nesrečnica porodila dete v lastni obleki, ki je še umazana od krvi. In tekem desetih dni je bila postavljena na uboga delavka iz porodnišnice na cesto, skupno z detetom, bolna in brez kruha. Valed operacije bi morala nedvomno ostati v porodnišnici dalj časa. Krivce tega ogabnega dejanja se mora pozvati na odovornost.

Stavka kovinarjev v Onjcku. Ker so delodajalci enostavno odbili zahteve delavcev, so stopili 16. t. m. vsi kovinarji vseh podjetij v stavko. — Ravnotako se nahajajo v stavki brivniki pomočniki, ker nočejo brivci pristati na njihovo zahtevo, naj se jim nadosemurno delo plača višje do druge ure.

Ruske misije. Tudi v Prago prihajajo venomer vojaške misije ruskih reskeljonarcev. Pred nekaj dnevi je prišlo v Prago pet ruskih višjih častnikov poslanih od generala Denikina v sporazumu z generalom Kolčakom. — Socialistični listi se vprašujejo: "Kaj delajo ti ljudje tu, s kom obenjuje, kdo jih vabi sem in sprejema? Mi jih ne razumemo. Iz Prage lahko oddidejo t-

Razmere na celjskem kolodvoru so res take, da jih ni več mogoče prenašati. Načelnik Jakhl, tako se vedno podpisuje, hodi kakor kak paša po kolodvoru. Večkrat smo že obelodanili njegovo postopanje proti uslužbenecem, ki jih še vedno vporablja za svoja privatna dela v stanovanju na vrtu in drugod. Če pa pride kak uslužbenec k njemu za dopust, ga pa nahruli kakor kakega pastirja. Za železničarje, ki so bili postavljeni v Celje in niso mogli dobiti stanovanja, se ni niti zmenil in jih vedno priganja v službo. Tega, ta dobri gospod Zvezar ne premisli, da človek, ki stanuje v železniškem vozu pri tej vročini ne more spati in se odpočiti. Družine so primorane hoditi po dnevi počivati na travniku. Ravno tak kot g. Jakhl, je tudi njegov adlatuš Vuga, ki je pridelen v skladišču. Sama ljubezen ga je; seveda je za Zvezarje. Zvezarjem dajo vedno samo lepše in boljše službe, dasiravno jih ne razumejo. Tako n. pr. imamo v skladišču mojstre, ki razumejo službo, pa morajo biti pokorni Zvezarju Kompožu, ki je bil v Trstu pisarniški sluga in je pometal pisarne. Oblastem je kot sam načelnik. Druge delavce nalašč izliva. Gospod Vuga ga ščeva in hujska. Če mu pa kdo kaj reče, je pritožba tu. Potem pride do protokolov in zapisnikov da ni ne konca ne kraja. Ti gospodje menda mislijo, da gospod prometni kontrolor nima drugega dela, kakor z Zvezarji delati zapisnike. Enkrat smo že vprašali obratno nadzorništvo, če ne miali narediti tukaj potrebnega miru, pa se do danes še ni nič zganilo. Naredili smo že zdavneju tudi prošnjo na obratno nadzorništvo zaradi dovoljenja prodaje "Napreja" na celjskem kolodvoru, pa še do danes nismo dobili nobenega odgovora. Vprašali bi še gospoda Vuga, če so sodi, ki jih je dal baje popraviti že gotovi. — Govori se še več podobnih stvari na kolodvoru, na katere pa nič ne damo.

Socialni demokrat V. Muchitsch grafičar župan.

Gradec, 13. Občinski svet je izvolil socialnega demokrata Vincenca Muchitscha za župana.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Polaki spisi Sienkiewicza. — Področni Podrobnosti.

Nadaljevanje.

Naposled dospe v goščavo. Pod hrastovim listjem je bilo še temneje, nego na planem. Zapihljal je hladen vetrič ter gugl listje na vejah, da je šumelo, kakor da moli molitev: "Veliki in dobrotljivi Bog, ohrani tega viteza, ker je tvoji služabnik, zvest sin te zemlje, na kateri smo zrastle, Tebi na slavo!"

Gospod Longin se je med tem oddalil že za poldrugo uro od poljskega tabora. Pot mu je zalival čelo, ker je postal srak nekako soparen, kakor preli bližajočo se nevihto. Pa on le gre naprej, ne maraje za nevihto, ker mu v areu prepevajo angeli. Med tem tudi hrastičje postaja redkejšje, pred njim se prikaže loka. Hrastovo listje je močnejše zašepetalo, kakor bi hotelo reči: "Ostani tukaj, ker tu je varnejše!" Toda vitez nima časa zmeniti se za to ter nadaljuje svojo pot na odprto loko, sredi katere stoji osamljen hrast. Longin se poda naravnost k njemu.

Naglo pa se izpod širokih hrastovih vej vsuje nanj, kakor izpod zemlje, kakih dvajset črnih bitij, ki se mu urno bližajo. "Kdo si? Kdo si?" žujejo se vprašanja v nerazumljivem jeziku. Kmalo spozna Tatarje, ki so tu pasli konje ter se skrili pod hrast pred dežjem.

V tem trenutku je rdečkast blisk osvetil hrast, loko in Tatarje. Strašen krik se razleže po ozračju, ob enem pa se tudi začne strašna borba.

Tatarji planejo na Longina kakor volkovi na jelena ter ga zgrabijo z močnimi rokami. Toda Longin se je samo stresel, in vsi napadniki odlete od njega, kakor odpade zrelo sadje z drevesa. Na to pa vzame svoj velikanski meč ter začne udrihati z njim na desno in levo; zasliši se stok in tuljenje ter vpitje na pomoč. Tiha loka je zahrumela z vsimi glasovi, kolikor jih sploh more priti iz človeškega grla.

Tatarji znovič planejo po njem; toda med tem se je vstopil za hrast, da je imel hrbet zavarovan; one pa, ki so se mu bližali od spredaj, je odbijal z vdarci svojega groznega meča. Kakor bi trenil, je ležalo pred njim vse polno trupel; drugi napadniki, navzeti strahu, so kričaje zbežali.

"Čudo! Čudo!" se je razlegalo divje tuljenje.

Nenavadni ta krik ni ostal brez odmeva. Ni, minulo pol ure, in na loki je zagomazelo vse polno pešcev in jezdecov. Prihiti so Kozaki in Tatarji s kosami, drogi, loki ter gorečimi bakljami. Vprašanja se jamejo križati in preletavati od ust do ust: "Kaj je? Kaj se je zgodilo?" — Čudo! Čudo! ... Eden Lah je pobil toliko naših vojakov! Ubijte ga! ... Vjemite ga živega!"

Podbipeta je ustrelil dvakrat iz samokresa, pa gorje! tega strela niso mogli slišati tovariši v poljskem taboru.

Tolpa se približa v polukrogu k Longinu, stoječemu pri drevesu. Naposled se zasliši povečje:

Vjemite ga!"

Vse, kar je bilo živega, plane nanj; krič utihne. Začne se pravo klanje in čul si samo kratko stokanje. Čez pet minut je Longin sam stal pod hrastom. Pred njegovimi nogami je ležal cel kup trupel, zvijajočih se v smrtih težavah.

"Vrvi! Vzemite vrvi!" se čuje povelje, in mahoma nekaj jezdecov skoči po dolge vrvi, s katerimi so hoteli privezati Longina k drevesu. Toda gospod Longin mahne z mečem, in možkarji ki so držali vrvi, padejo na tla. Ravno tako je spodletek poskus Tatarjem.

Vidite, da borilec v preveliki tolpi le ovirajo drug drugega, skoči nekoliko pogumnih Nohajcev, ki so hoteli orjaka živega vjeti, pa jih podere, kakor mrjasec besne pse. Široko hrastovo deblu je zaslanjalo viteza, kdor pe se mu je bližal od spredaj, je poginil, ne imajoč časa, da bi zakričal. Zdelo se je, da narašča nadčloveška moč gospoda Longina z vsakim trenutkom. Naglo pa se okrog hrasta začne razlegati nekako divje ukanje:

"Uk! Uk!"

Toda pri pogledu na lok in strele, katere so mu jeli sipati pred noge, je Podbipeta spoznal, da zanj ni več rešitve, da se mu bliža zadnja ura, jel je moliti litanije prečiste Device.

Nastane tišina. Tolpa pridržuje sapo, pričakuje, kaj se bo zgodilo.

Prva palca zažviža, ko je gospod Longin molil: "Mati Odrčenika!" ter ter odtrsa mu senci.

Druga palca zažviža, ko je gospod Longin molil: "Devica pohvaljena!" ter obtičala mu v rami.

Besede litanij so se mešale v sčanjem piše. Ko je gospod Longin izgovoril: "Zvenda jutranja", tičale so mu pišce že v vsem telesu. ... Kri mu je zalivala senci in oči, da je gledal kakor skozi meglo. Čutil je, da oslabeva, da se noge tresejo pod njim; glava se mu pobeši na prsi. Naposled poklekne.

Potem na pol ječaje izreče gospod Longin besedi: "Kraljica angeljev!" to so bile njegove poslednje besede na zemlji.

Nebeški angeli so vzeli njegovo dušo ter jo položili, jasno kakor biser, k nogam "kraljice angeljev."

VII.

Druzega jutra sta Volodijevski in Zagloba stala med vojniki na nasipu ter pozorno gledala v kosaški tabor, od koder se je bližala drhal prostakov. Skretuski pa je bil na posvetovanju pri knezu.

"To nam ne obeta nič dobrega," reče Zagloba, pokazavi na črne trope, ki so se valile k nasipu kakor oblak. Brž ko ne se zopet pripravlj-

jo na napd, nam pa se roke nočejo več prav gibati."

"Pri belem dnevu, v takem času napad — to je nemogoče," odvrne mali vitez. "Nicesar ne bodo opravili, k vešjemu že zasledijo naš večerajnji nasip, kjer bodo potem streljali od jutra do večera. ..."

"Dobro bi bilo jih preplašiti s topovi." "Smodnik nam že hodi pičlo," odvrne Volodijevski. "Pri takej uporabi, kakor je bila doslej, ga za šest dni ne bo zadosti. Toda med tem časom tudi kralj pride."

"Naj se zgodi, kar hoče, samo da bi bil le naš revni Longin srečno prebredel to čredo kosičunov. Vso noč nisem zatiskal očesa; le nanj sem mislil; in ko sem nekolično zadržal, videl sem ga v takej stiski, da mi je pot kar curkoma kapal s čela. Najboljši človek je! ... Takšnega ne najdeš v vsej ljudovladi. ..."

"A zakaj ste mu vedno nagajali?"

"Zato, ker imam jezik bolj umazan nego srce. Pa ne spominjaj me tega, prijatelj! Moje srce se že brez tega zaliva s krvjo, moje dušo prevzema nemir; Bog obvaruj, da bi se mu bilo pripetilo kaj slabega, vest bi me pekla do smrti."

"Tako zelo pa se ne vznemirjajte, gospod! On se nikdar ni jezil na vas. Večkrat sem ga slišal reči: 'Usta, vaša so grda, pa srce imate zlato.'"

"Bog mu daj zdravja, vrlemu prijatelju! 'Res, da ni znal prav gladko govoriti, toda to hiho je nadomeščal s stoterimi drugimi čednostmi. Kaj misliš, prijatelj, ali je srečno dospel skozi?'"

"Noč je bila temn in sovražnik po napadu grozno utrujen. ... Še pri nas ni bilo dobre straže, toliko slabeje je bilo še pri nji! ... Gotovo so vsi smrčali, ko se je plazil skozil."

"To mu je bilo gotovo po godu. ... Prosil pa sem ga, naj skrbno povprašuje po naši kneginji, če je namara niso kje videli. ... Jaz si sploh mislim, da jo je Redžijan srečno pripeljal h kraljevi vojski. ... Gospod Longin si gotovo ne bo dal počitka, marveč se kmalo vrne sem s kraljem. Gotovo bomo kmalo kaj čuli o njej."

"Zaupam v bistroumej Redžiana in se na dejam, da jo je gotovo rešil. Res bi ne preživel tega, ko bi jo bila zadelo kaka nova nesreča. Da si jo le malo poznam, toda prepričan sem, da bi bil mogel bolj ljubiti sestre, ako bi jo imel."

"Tebi je sestra, meni hči. ... Od teh skrbí se mi bržčas popolnoma pobeli brada, srce pa razpoči žalosti. ... Komaj se vtegneš v koga zaljubiti — glej — že ga izgubiš, ti pa sedi, obupni, premišluj in vznemirjaš se pri svojem gladnem želodu pri luknastej čapki, ki ne pokriva več tvoje pleše na glavi, niti jo varuje dežja. Pom se godi sedaj v ljudovladi bolj, nego plenstva. Čas bi že bil preseliti se v boljši svet. Kaj ne?"

"Večkrat sem že mislil, ali bi ne bilo bolje povedati o njej vse Skretuskemu; pa ker on sam le molči, tudi za-me ni bilo prilično, ga spominjati na njo. Če se je pripetilo, da se je kedo spomni kneginjice v njegovej navzočnosti, se je valdar zganil, kakor bi ga kača pičila v srce."

"Le pojdi in povej mu, razdrapaj mu v vojski posušene rane; toda njo pa nemara že kak Tatar vleče za las — čez Prekope. ... Lasje mi vstajajo po konci na glavi, ko to mislim; čas bi že bil umreti, ker na svetu ne doživimo nič dobrega, razun muk in trpljenja. ... Da bi bil vsaj Longin srečno prišel h kralju. ..."

"Bog vedi! Vsekako pa je moral biti on najpripravnější za ta posel, ker je gotovo ljub Bogu po svojih čednostih. ... Toda pogledite no, kaj počenja danes pobalinstvo!"

"Tako se mi blišči od solca, da prav nicesar ne vidim."

"Razkopavajo naš večerajnji nasip."

"Saj sem rekel, da bo napad. Pojdiva od tod, Mihael."

"Oni ga ne razkopavajo radi tega, da bi šli v napad. Pač pa si trebiho pot za vrnitev in pri tem pripeljejo gotovo s seboj svoje hulaj-garde."

"Ali vidite?"

"Da, sedaj vidim."

Zagloba si zakrije z roko oči ter gleda Kozake, razkopavajoče nasip. V tem trenutku se čez razkopani predor vsuje tolpa prostakov, ki se razlije kakor lava po praznej planjavi, med okopoma. Nekateri začnejo nemudoma streljati drugi so kopali s krampi zemljo ter sipali nov nasip, s katerim so hoteli obkoliti poljski tabor. "Oho!" vzklikne Volodijevski! ali nisem govoril resnice? Evo, že porivajo svoje stroje."

"To pomenja, da ne bo brez napada. Pojdiva proč!" sili Zagloba.

"To niso hulaj-gorodi!" nadaljuje Volodijevski. In res, stroji, ki so jih porivali porazkopanem prostoru, niso bili podobni navadnim kosaškim strelnim stolpom; njih stene so bile iz lesa, pokritih z obleko in kožami, izza katerih so najboljše strelci streljali na sovražnika.

"Pojdiva!" ponovi Zagloba. "Vrag vzemi te njihove stroje!"

"akajte, dajva jih prešteti, koliko jih je," omeni Volodijevski. "Eden, dva, tri, štiri, pet, pa še več jih je zadi! Vsaakega pas ubijejo iz teh strojev na našem majdanu. Nas vse imajo pred seboj kakor na dlani."

Volodijevski naglo umolkne.

"Kaj je?" vpraša začuden.

"Kje?"

"Tam na najvišjem, vidite. ... visil človek." Zagloba napne pogled. Resnica, na najvišjem stroju se je gugalo golo človeško truplo, obsevano od slončnih žarkov, kakor kak velik svetilnik.

"Da, resnica," odvrne Zagloba.

V tem trenutku Volodijevski obledi kakor platno ter zakriči s presunljivim glasom:

"Vsegamogočni Bog! To je gospod Peteta!"

Na nasipu nastane šum, kakor bi veter zapihal po drevju. Zagloba si pokrije z dlanjo oči ter šepeta z zasanelimi očmi